

SVANSKOGS KYRKOGRÅRD

Fastighetsbeteckning: Svanskog Ed 1:17

ALLMÄN BESKRIVNING OCH HISTORIK

Svanskog socken ligger väster om Säffle, på gränsen mot Dalsland. Socknen är mycket kuperad med sjöar och tjärnar mellan bergshöjder och grusåsar. De tre Svansjöarna har gett trakten dess namn. Området runt Svanskogs kyrka var en utpräglad agrarbygd innan ett järnbruk anlades 1694. På 1800-talet ersattes järnhanteringen av trävaruproduktion. Tätorten Svaneholm domineras idag av brukets moderna verksbyggnader och egnahem från 1900-talets mitt och andra hälft.

Begravningsplatsen ligger i den norra delen av Svaneholm. Kyrkan och begravningsplatsen ligger ca 400 meter ifrån varandra, på varsin sida om vägen som går genom samhället. Kring kyrkan fanns tidigare en kyrkogård, men där finns idag endast ett fåtal gamla gravvårdar. Begravningsplatsen gränsar

Befolkningsutveckling i Svanskogs socken

1805: 1405 invånare, 1874: 2574 invånare, 1895: 1896 invånare, 1920: 1439 invånare, 1960: 1688 invånare, 2000: 1120 invånare

Gravskick och antal begravingar

På kyrkogården finns urngravar, kistgravar, en minneslund och en askgravplats. De senaste åren har ungefär mellan 10 och 20 gravsättningar skett per år.

i öster och söder mot åkrar och gården, i väster mot landsvägen, ett gärde och sjön Mellansvan. I norr finns ett område med skogsmark.

Kyrkogårdens historik

Kyrkplatsen i Svanskog mellan sjöarna Mellansvan och Östersvan är strategiskt vald, eftersom vatten dragen förr var de viktigaste farlederna. Kyrkan är uppförd på 1730-talet och uppgifterna om föregångaren till den nuvarande kyrkan är få. Genom en medeltida dopfont bör dock en kyrka på platsen kunna hänföras till tidig medeltid. På en karta från 1698 finns den tidigare kyrkan avbildad, på ungefär samma plats som dagens kyrka. Kring den finns en kvadratisk kyrkogård markerad.

Kyrkogården runt kyrkan visade sig i början av 1800-talet vara trång och omöjlig att utvidga. Det sägs också att patron Lennart Uggle inte ville ha gravar nära herrgården som ligger intill kyrkan. En ny begravningsplats anlades därför ca 400 meter öster om kyrkan. Några smideskors från 1700-talet och en sten utan inskription vid kyrkväggen är de enda bevarade gravvårdarna på den gamla kyrkogården, som enligt kartan från 1788 var kvadratisk och till största del låg söder om kyrkan.

Den nya begravningsplatsen invigdes 1814 men det ska i början ha varit svårt att få sockenborna att acceptera den nya begravningsplatsen. Folk ska i hemlighet ha försökt begrava sina anhöriga på den gamla kyrkogården. Kyrkogårdsmuren, som lär ha uppförts av sten från muren kring den gamla kyrkogården, uppfördes på 1820- och 1830-talen och kyrkogårdsgrindar i smidesjärn sattes upp. Anledningen till att kyrkogårdsmuren inte blev klar tidigare var att sockenbor på grund av missväxtår hade fått söka arbete i Norge. Därmed saknades arbetskraft till att uppföra muren. Den nyanlagda kyrkogården kallades ibland för Edskyrkogården eller kyrkogården på Ed eftersom den anlades på Edsmyren.

I en inventarieförteckning från 1830 står det att varken den gamla eller nya kyrkogården har någon gravsten.

1838 byggdes en vintergrav mellan kvarter 1 och 4, på den plats där det idag finns en fontän. 1870 utvidgades begravningsplatsen. På 1880-talet ska alla kvarlevor av de begravda inne i kyrkan ha flyttats ut och begravts i nordvästra hörnet av den gamla kyrkogården.

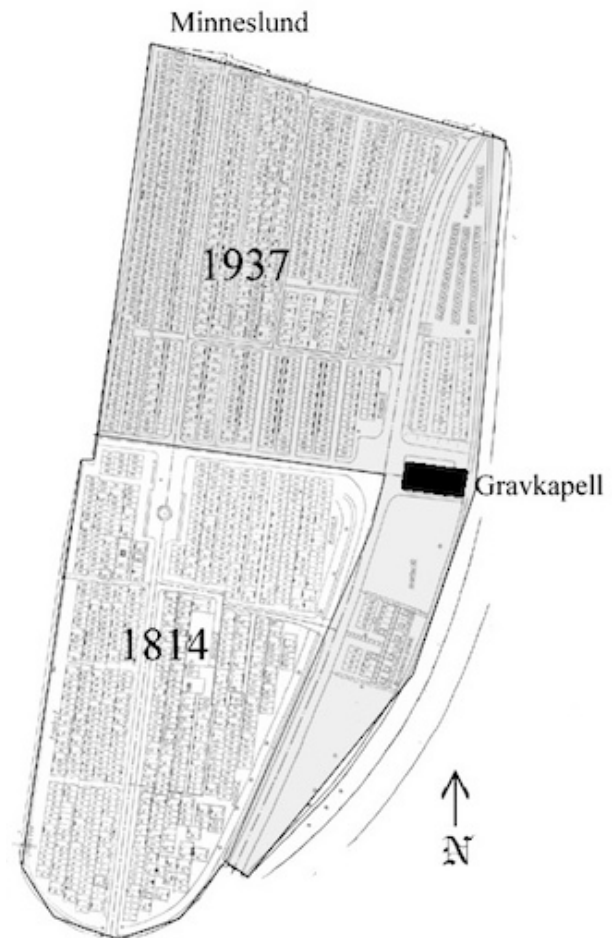

Karta från 1788 där den gamla kyrkogården kring kyrkan syns. Söder om kyrkan ligger Svaneholms herrgård. Karta från Lantmäteriet.

Det ska länge bara ska ha funnits två gravstenar på den nya begravningsplatsen; den över talmannen Hans Jansson och L. M. Ugglas gravvård som stod intill staketet på släkten Ugglas gravplats.

Begravningsplatsens västra del fylldes upp 1925 för att möjliggöra ytterligare begravingar. I en tidningsartikel från 1928 beskrivs begravningsplatsen på följande sätt: "Nu har en massa mer eller mindre dyrbara gravstenar rests över hela griftegården, som i prydlighet och ordning dock lämnar mycket övrigt att önska".

1937 utvidgades begravningsplatsen åt norr och öster enligt ett förslag av länsarkitekt Conny Nyquist. Kyrkogården blev ungefär dubbelt så stor som tidigare. Marken till utvidgningen var en gåva från brukspatron John Brynteson. På 1940-talet skänkte församlingen kvarter 10 på kyrkogården till släkten Brynteson som önskade ett eget gravområde. Detta skedde som tack för den hjälp som församlingen fått av släkten bland annat vid utvidgningen av kyrkogården.

Efter kyrkogårdens invigning den 7/11 1937

Idag på kyrkogårdens jord
vi Herrens tjänare sett stiga
att till viloplats inviga
den med bön och med Guds ord.
Där bliver ljuvligt nu att sova
vid fågelsång och blomsterdoft.
Vad odödligt är dock lever
fastän höljet blir till stoft.

- Amalia Nykvist

Värdig biskop, vi vill säga
vårt varma tack till Eder nu!
Än ett oförglömligt minne
vi i Svanskog äga ju.
Biskop Eklunds namn skall bliva
för alla Svanskogsbor kärt.
Tag ur djupet av vårt hjärta
ett tack för vad Ni gjort och lärt!

Amalia Nykvist avled några månader efter invigningen av den nya kyrkogårdsdelen och fick sin viloplats bredvid familjegraven på den äldre delen av kyrkogården.

Trädgårdsarkitekt Samuel Kaldén gjorde ritningarna till en renovering av kyrkogården på 1950-talet. Gräsmattor skulle iordningställas, några grusgångar läggas igen och ersättas med plattgångar i gräsmatta och grusgravar skulle planteras med gräs. På området från 1930-talet ville Kaldén ta bort sidohäckar för att få större sammanhängande gräsytor. Kaldén ville flytta vissa gravstenar för att åstadkomma raka rader. Kaldén gjorde även ett förslag för den gamla kyrkogården, där han föreslog att en stenmur skulle uppföras runt kyrkogården. Det genomfördes inte. Dock genomfördes hans förslag att iordningställa gräsmatta och att de gamla smideskorsen skulle renoveras och ställas upp utanför kyrkan. Ett gravkapell uppfördes på 1950-talet i öster på begravningsplatsen.

Strax intill kyrkan restes 1961 en minnessten över den kände bildhuggaren Isac Schullström som kom från trakten. Han dog 1778 och är begravd på gamla kyrkogården.

Minneslunden är ritad 1977 av Säfles dåvarande stadsträdgårdsmästare J. Wolter.

BEGRAVNINGSPLATSEN IDAG

Begravningsplatsen har en avlång form med nordsydlig sträckning. Marken sluttar något mot väster. Parkeringsplats finns utanför det nordöstra hörnet av begravningsplatsen, där också en personal- och ekonomibygnad finns.

Begravningsplatsen omgärdas av sten- och stödmurar av olika ålder. I sydväst växer en hög syrenhäck på stödmuren och avgränsar kyrkogården från vägen som går förbi strax utanför. En mur längs kvarter 2 och 4 visar var begravningsplatsens tidigare yttre gräns gick. Idag ligger askgravlunden och kvarter 10 öster om denna äldre stenmur, och avgränsas i sin tur mot omgivningen av en yngre stöd- och stenmur.

Det finns tre ingångar till begravningsplatsen: en i det nordöstra hörnet och två i söder. Vid alla ingångar finns svartmålade smidesgrindar. Vid två av ingångarna finns murade grindstolpar med lyktor på. På grinden i nordost finns inskriptionen "G. Eld 1939". Troligtvis är det Gustaf Eld, som ligger begravd på begravningsplatsen, som har tillverkat grinden.

Begravningsplatsens huvudgångar är grusbelagda och raka. Plattgångar finns i några av kvarteren och skiffergångar leder in till minneslunden.

Kvarter

Begravningsplatsen är indelad i 11 kvarter, en askgravplats och en minneslund. Få av kvarteren har en tydlig karaktär som skiljer dem från de andra. I de flesta kvarter finns gravvårdar från olika tider. Också på de äldsta delarna på begravningsplatsen finns nytillkomna gravvårdar.

Kvarter 1 ligger på kyrkogårdens sydvästra hörn och sträcker sig norrut. I kvarterets norra del ligger den något ovanligt utformade gravvården över Hans Janson, med smidesstaket och en obeliskliknande, men låg och knubbig gravsten. I kvarteret finns gravstenar från tidigt 1900-tal och fram till idag. En gravvård med högt lokalthistoriskt värde är rest över de tre män som 1936 omkom i den största olycka

som skett på Svaneholms bruk, vilket inskriptionen på gravvården berättar om. Hela Svanskog deltog då i begravningen.

Kvarter 2 ligger i begravningsplatsens sydöstra hörn. I kvarteret finns enstaka gravvårdar från 1800-talets andra hälft, men flera från tidigt 1900-tal och fram till idag.

I kvarter 3 utmärker sig släkten Ugglas gravvård från tidigt 1800-tal, med ett stort gjutjärnsstaket omkring. Här finns också en liten, liggande gravsten över "Alfred Anderssons Barn Olof, Doris, Ingegerd, Anders. Hemkallade under tiden 1-10/7 1899." Barnen dog i difteri. Vidare finns här några gravvårdar från 1800-talet och flera högresta gravvårdar från tidigt 1900-tal.

Kvarter 4 är ett nästintill kvadratisk kvarter som ligger mitt på begravningsplatsen. Här finns många låga breda stenar från 1930-talet och framåt, samt ett fåtal äldre.

Kvarter 5-9 är tillkomna 1937 och utformade enligt tidens kyrkogårdsideal med gravvårdar i raka rader och rygghäckar i några av kvarteren. Gravstenarna är homogent utformade, breda och låga. Tallar växer i området. I kvarter 5 och 7 finns de före detta allmänningarna med små, enkelt utformade gravstenar. Större gravstenar har tillkommit i senare tid, då uppdelningen mellan allmänna och köpta gravar försvann. Karaktären av allmänning finns dock kvar till viss del och bör bevaras.

I kvarter 8 och 9 finns urngravområden där gravstenar från 1990-talet och senare står tätt.

Kvarter 10 ligger söder om gravkapellet och något avskilt från övriga kvarter. Det är ett litet, nästan kvadratisk kvarter med låg berberishäck på två sidor och plattgång inne i kvarteret. Kvarteret är kanske det som många associerar med Svanskogs kyrkogård. Kvarteret skänktes på 1940-talet från församlingen till släkten Brynteson. John Brynteson var känd som "Guldkungen" efter att ha blivit en av Europas rikaste män genom guldfyndigheter i Alaska. "Guldkungens" gravvård är formad som ett stående kors och är centralt placerad i kvarteret. Gravstenen är formad som ett stående kors. Övriga gravstenar i kvarteret är liggande och har homogen utformning. I kvarteret finns flera titlar, bland annat brukspatron, bruksägare, pälsdjursuppfödare och disponent, som berättar om släktens betydelse och verksamheter i bygden.

Kvarter 11 är ett långsmalt kvarter i nordost på begravningsplatsen. Här fanns vid inventeringstillfället ett tiotal gravvårdar från sent 1900-tal till idag, alla med tidstypiskt utformade gravstenar.

Askgravplatsen ligger söder om kvarter 10. De första gravsättningarna här skedde 2008. Platsen är utformad med tre cirkelformade planteringar med stenram runt. På stenramarna finns metallplattor med namn och levnadsår inskrivet. Två bänkar finns på platsen.

Minneslunden, som invigdes på 1990-talet, ligger i det nordvästra hörnet på begravningsplatsen och avskiljs från omgivningen av en halvcirkelformad granhäck åt öster och häck mot vägen i väster. In till minneslunden leder skiffergångar och kring den går en grusad gång. I mitten finns en cirkelformad plats med en fontän och runt den finns bänkar, planteringar, armaturer och ljus- och blomsterhållare.

Kvarter 10 med Guldkungens korsformade gravsten.

Gravsten från 1938 med titeln Svenskamerikanaren.

Något om John "Guldkungen" Brynteson och Svanskog

För samhället Svaneholm har John Brynteson haft stor betydelse. På kyrkogården har släkten Brynteson ett eget gravkvarter.

John Brynteson föddes 1871 i ett fattigt hem i Ärtemark, Dalsland och emigrerade till Amerika 1887. Efter att ha arbetat i flera år som bland annat skogarbetare och gruvarbetare begav han sig till Alaska för att leta guld. Tillsammans med två andra skandinaver fann han stora guldfyndigheter som gjorde att Brynteson när han 1906 återvände till Sverige var en av Europas rikaste män. Männen blev kända som The Three Lucky Swedes och Brynteson fick namnet Guldkungen.

När familjen återvände till Sverige nekades Brynteson att köpa herrgården Baldersnäs i sina gamla hemtrakter. Istället köpte familjen Svaneholms herrgård och Svaneholms bruk. Bruket med ett 40-tal anställda var nedgången, men fick nytt liv med Brynteson som ägare. Bruket hade som mest över 500 anställda vid 1900-talets mitt. Kring bruket växte ett modernt samhälle fram. Även intilliggande socknar påverkades av Bryntesons investeringar. Han köpte bland annat kvarn, såg och snickerifabrik i Sillingeby i Långserud vilket skapade arbetstillfällen där. Brynteson startade Svaneholms silverrävfarm 1929, som blev en av Sveriges största pälsdjursfarmar.

Brynteson skänkte marken till kyrkogårdens utvidgning på 1930-talet. Sedan 1940-talet har släkten ett eget kvarter på kyrkogården. "Guldkungens" gravvård har formen av ett kors och är centralt placerad i kvarteret. Övriga gravstenar är liggande och har homogen utformning. Flera titlar finns, bland annat brukspatron, bruksägare, pälsdjursuppfödare och disponent, som berättar om släktens betydelse och verksamheter i bygden.

Inskriptioner och titlar

På kyrkogården finns gravstenar med inskriptioner som berättar om Svaneholm som bruksort. En sten är rest över tre män som dog i en olycka på bruket 1936, om vilket inskriptionen berättar. I kvarter 10 som tillhör släkten Brynteson finns bland annat titlarna bruksägare, brukspatron och disponent.

På kyrkogården finns också inskriptioner som berättar om emigrationen till Amerika, som titeln svens-kamerikanaren och inskriptionen "A sleep in Jesus. Rest in peace."

Äldre kyrkogården

Fyra smideskors från 1700-talet och en sten utan inskription står utanför kyrkan på den gamla kyrkogården. Smideskorsen står två och två söder om kyrkan och inte på sina ursprungliga platser. Stenen utan inskription sägs vara rest över två prästbarn, men enligt en annan källa är den rest över bonden Jon Olsson från Norra Skarsbol.

En minnessten över bildhuggaren och målaren Isak Schullström restes 1961 utanför kyrkan.

Vegetation

Begravningsplatsen omges inte av någon trädkrans. En allé med hamlade lindar går längs den ena ingången i söder fram till utvidgningen i norr. På begravningsplatsen växer kastanj, björk och gran samt ett stort antal tallar. Utmed ett stycke av stödmuren i väster är en syrenhäck planterad. Kvarters- eller familjegravhäckar förekommer inte, förutom kring kvarter 10 och askgravplatsen som båda avgränsas av berberishäckar. I kvarter 5-7 finns låga rygghäckar av liguster. I kvarteren finns sammanhängande gräsmatta.

Byggnader

Den enda byggnaden på kyrkogården är gravkapellet, uppfört vid mitten av 1900-talet. Byggnaden har en hög spritputsad källare och fasader täckta med brunmålade spån. Taket är täckt med skiffer. De spröjsade fönsterbågarna är vitmålade. Utanför kapellet finns en liten grusad plats.

Utanför begravningsplatsen i norr ligger en personal- och ekonomibygnad, uppförd på 1980-talet.

Kyrkan som ligger några hundra meter väster om begravningsplatsen är uppförd i timmer på 1730-talet och har en korsformad plan och torn i väster. Fasaderna täcks av faluröda spån och sadeltaket av skiffer. Fasaderna genombryts av vitmålade rundbågiga fönster.

Övrigt

Längs häcken i kvarter 1 står en rad gravstenar som har flyttats dit. De flesta av dessa gravstenar är från tidigt 1900-tal av vanliga modeller.

Belysning finns på flera platser längs begravningsplatsens gångar. Armaturerna har enkelt utformade stolpar och globformade kupor. I minneslunden finns låga svarta belysningspollare.

Bänkar finns på flera ställen på begravningsplatsen. Servicestationerna är enkelt utformade med utrustning stående intill vattenposter.

Mellan kvarter 1 och 4 breddar sig grusgången och bildar en plats med en murad springbrunn. Kring platsen växer häck av ölandstok. Här stod tidigare en vintergrav.

Sammanfattning av kyrkogårdens karaktär

Svanskogs begravningsplats från tidigt 1800-tal ligger fristående från kyrkan och är en sammanhållen enhet utan stora höjdskillnader. Det går tydligt att se vilka delar som är tillkomna vid utvidgningen på 1930-talet och vilka delar som är äldre. I de äldre kvarteren i söder finns många högresta gravvårdar, typiska för tiden kring förra sekelskiftet. I norr karaktäriseras begravningsplatsen av höga tallar som växer på platsen och av kvarter som är typiska för andra hälften av 1900-talet med raka rader och breda, låga gravstenar. Flera av de lokalhistoriskt intressanta gravvårdarna har koppling till bruket. Ett kvarter tillhör släkten Brynteson, med brukspatron John Bryntesons gravvård centralt placerad. En gravvård som väcker känslor är den över de tre män som omkom i den största olycka som skett på bruket, vilket inskriptionen på gravvården berättar om. De före detta allmänna gravkvarteren går fortfarande att avläsa genom flera bevarade små gravstenar.

LAGSKYDD

Begravningsplatsen är tillkommen före 1940 och skyddas därmed av kulturminneslagens 4 kap 3 § som säger att ”kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.” Tillstånd krävs alltid för utvidgning av tomten och för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler eller andra fasta anordningar på tomten. Detta skydd omfattar även de delar av begravningsplatsen som är tillkomna efter 1939. Vid frågor kring förändringar och tillstånd kontakta gärna Länsstyrelsen i Värmlands län.

ATT SÄRSKILT TÄNKA PÅ I FÖRVALTNING OCH ANVÄNDNING AV KYRKOGRÅRDEN

Viktigt för helheten

- Sten- och stödmurarna utgör viktiga arkitektoniska inslag i kyrkomiljön och avgränsar kyrkogården fysiskt och symboliskt från omgivningarna.
- Ingångarna och grindarna till kyrkogården. Smedens inskription på grinden i norr.

- Gångarna bör bevaras grusbelagda. Gången från ingången i söder som går norrut mot nyare delen av begravningsplatsen är en viktig huvudaxel på begravningsplatsen.
- Platsbyggnaden med fontänen och sittbänkar mellan kvarter 1 och 4 är ett arkitektoniskt inslag på begravningsplatsen.
- De få grusgravar som finns kvar på begravningsplatsen är en liten del av alla som tidigare har funnits. Dessa bör bevaras för att ge en ledtråd om hur begravningsplatsen tidigare sett ut samt för att berätta om en tidigare mycket vanlig gravvårdstyp.

Viktigt för de olika delarna

- Kvarteren 1-4: De historiska lagren av gravkultur från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal. De representeras genom högresta gravstenar, grus- och ramgravar samt av gravvårdar omgärdade av staket.
- Kvarteren 5 och 7: Karaktären av allmänning med små, enkelt utformade gravvårdarna som står i tydlig tidsordning har socialhistoriskt värde i kontrast till kyrkogårdens kvarter med köpta gravar.
- Kvarteren 6-9: De tidstypiska raka raderna med rygghäckar och breda låga gravstenar. Nya gravvårdar bör anpassas till miljön.
- Kvarter 10 har en speciell historia och utformning. Dess uppbyggnad med liggande gravstenar med samma sorts utformning kring den centralt placerade gravvården över "Guldkungen".

Vegetation

- Allén med tuktade lindar som leder från ingången till begravningsplatsen i söder är ett viktigt arkitektoniskt inslag på begravningsplatsen.
- Kring kvarter 10 växer en häck som avgränsar kvarteret från övriga begravningsplatsen och skapar rumslighet.
- Det naturliga beståndet av tall och björk ger karaktär åt den nyare delen av begravningsplatsen.
- Rygghäckarna i kvarter 5-7 är tidstypiska och viktiga rumsliga element.

Övrigt

- De gravvårdar och minnesstenar som står på gamla kyrkogården: smideskors, minnesstenen över Isak Schullström och minnesstenen utan inskription.

SVANSKOG KYRKOGÅRD - MYCKET VÄRDEFULLA GRAVVÅRDAR

Återlämnade:

Gravnummer: Smideskors 1 Tillkomstår: 1831?

Urvalskriterium: Smideskors av hög ålder

Karaktäristik: Ringkors med fyra vindflöjlar och hängande löv. Inskription med årtal och initialer.

Gravnummer: Smideskors 2 Tillkomstår: troligtvis 1780-1810-tal

Urvalskriterium: Smideskors av hög ålder

Karaktäristik: Ringkors med en vindflöjel med inskription med årtal och initialer.

Gravnummer: Smideskors 3 Tillkomstår: troligtvis 1770-tal

Urvalskriterium: Smideskors av hög ålder

Karaktäristik: Ringkors med hängande löv, andra fina detaljer och en vindflöjel med inskription på med initialer och årtal.

Gravnummer: Smideskors 4 Tillkomstår: 1829?

Urvalskriterium: Smideskors av hög ålder

Karaktäristik: Ringkors med hängande löv och sex "flaggor" med inskriptioner på, bl a "Här under vilar hemmansägaren IAN Nilson / född 3 in 1798 / död d 30de xx 1853".

Gravnummer: 11 07 81 Tillkomstår: 1938

Urvalskriterium: Socialhistoriskt och miljöskapande värde

Karaktäristik: Ingår i en mycket värdefull grupp gravvårdar i det f d allmänna kvarteret. De ska bevaras för att visa på de sociala indelningar som fanns på kyrkogården. Gravstenen är liggande, med ett kors överst. Inskription: "Cristina Johansson / Skeppenäs".

Ej återlämnade Mycket värdefulla gravvårdar:

Gravnummer: Hela kvarter 10 Tillkomstår: 1940-tal -

Urvalskriterium: Lokalhistoriskt och miljöskapande värde

Karaktäristik: Kvarteret skänktes av församlingen till släkten Brynteson. John "Guldkunden" Brynteson ägde Svaneholms bruk och herrgård och har haft stor betydelse för bygden. Hans gravvård är centralt placerad i kvarteret, övriga gravvårdar har liggande stenar. Inskriptioner med titlar som: "Brukspatron", "Bruksägare", "Pälsdjursuppfödare".

Gravnummer: 11 01 69 Tillkomstår: 1936

Urvalskriterium: Lokalhistoriskt värde, inskription

Karaktäristik: Hög stående sten med tempelform med polerade kolonner och triangelformat överparti. Inskription: "Här vila Gustav Johansson *3/1 1881, Erik Stefansson *30/11 1908, Gustav Stefansson *29/2 1880. Omkomna genom olyckshändelse den 25 november 1936. Vården restes av arbetskamrater, arbetsgivare, vänner och anhöriga". Olyckan var en sprängningsolycka på Svaneholms bruk.

Gravnummer: 11 01 156 Tillkomstår: 1904

Urvalskriterium: Inskription, tidstypisk

Karaktäristik: Stående sten, hög och smal, med spetsig topp. Dekor med en kruka med träd i samt bladrankor. Inskription: "Muraren Anders Nilsson Svanebom från Sund *22/1 1832 + 9/2 1904. A sleep in Jesus Rest in peace. Stenen rest af son & syskonbarn".

Gravnummer: 11 01 239 Tillkomstår: ca 1905

Urvalskriterium: Material – smidesstaket, personhistoriskt värde

Karaktäristik: Grusgrav med smidesstaket och en stående sten med ovanlig form. En av de mest påkostade, utmärkande gravvårdarna på kyrkogården. Den begravde Hans Jansson var talman för bondeståndet i riksdagen.

Gravnummer: 11 02 12 A Tillkomstår: ca 1850-tal

Urvalskriterium: Material – gjutjärn, symbolik och inskription

Karaktäristik: Grusgrav med gjutjärnskors med inskriptioner och dekor på båda sidor. Inskription: "Här hvilat Fru Augusta C. A: Sundelius. Född i Flensburg den 10 Augustii 1831. Död den x December 1855" och "Ack hur sällt, att hafva lefvat! Ack hur skönt att kunna Dö! Tiden, lik en stormig Sjö bakom den, som seglen refvat Brusar fjerran mer och mer, Då jag himlastranden ser".

Gravnummer: 11 02 27 A Tillkomstår: 1920-tal

Urvalskriterium: Tidstypisk, inskription

Karaktäristik: Stående, hög och smal sten som flankeras av kolonner med korsprydda kapitäl bär ett grovhugget överparti. Dekor av en oljelampa. Inskription: "Hemmansägaren Anders Igel Hugnerud *1862 +1922 Hustrun Lovisa *1861 +1937". Hemmansägare är en vanligt förekommande titel.

Gravnummer: 11 02 62 Tillkomstår: 1920-tal

Urvalskriterium: Tidstypisk, konstnärligt värde, symbolik och inskription

Karaktäristik: Stående, hög och smal sten. Dekor med en duva och ett strålende kors. Inskription i skrivstil: "Kyrkovärden Anders Noakssons N. Skarbol Familjegrav".

Gravnummer: 11 02 113 Tillkomstår: 1935

Urvalskriterium: Konstnärligt värde, inskription

Karaktäristik: Stående, hög och smal gravsten i mindre modell. Polerad, svart dekor i form av blommor och linjer. Förgylld inskription "Hustrun Signe Elvinda Reuter från Skarbol *18/2 1898 +20/1 1935".

Gravnummer: 11 03 28 Tillkomstår: 1915

Urvalskriterium: Miljöskapande värde

Karaktäristik Stående, hög och smal sten på sockel och mellansockel samt med utskjutande överparti. Förgylld inskription: "Fru Karolina Forsberg Född den 8 febr. 1837 Död den 17 april 1915. Dottern Albertina ..." En av de mest påkostade och största gravvårdarna på kyrkogården. Karolina Forsberg var svärmor till Guldkungen John Brynteson.

Gravnummer: 11 03 57 Tillkomstår: ca 1899

Urvalskriterium: Inskription, samhällshistoriskt värde

Karaktäristik: Liten, liggande gravsten i form av en öppen bok, över fyra unga syskon. Inskription: "Alfred Anderssons Barn Olof, Doris, Ingegerd, Anders. Hemkallade under tiden 1-10/7 1899. Låten barnen komma till mig. Mark. 10 Kap. 14". Samhällshistoriskt värde - berättar om epidemier och barnadödlighet förr.

Gravnummer: 11 03 61 Tillkomstår: 1820, staket senare 1800-tal

Urvalskriterium: Hög ålder, material – gjutjärn, lokalthistoriskt värde

Karaktäristik: Den största och mest iögonfallande gravvården på kyrkogården. Gjutjärnsstaket och stående sten med inskriptionen "Lennart Mags Uggla Född d 26 dec 1777 Död d 29 febr 1820".

Gravnummer: 11 05 68-104 Tillkomstår: 1949-1963

Urvalskriterium: Socialhistoriskt och miljöskapande värde

Karaktäristik: 10 små gravvårdar i det f d allmänna kvarteret. De ska bevaras för att visa på de sociala indelningar som fanns på kyrkogården. Skyddet omfattar de gravvårdar som är återlämnade eller återlämnas och som är tillkomna under den period då kvarteret fungerade som allmänning.

Gravplatser: 11 05 68, 69, 75, 76, 79, 88, 90, 96, 103, 104

Gravnummer: 11 06 92-93 Tillkomstår: 1966

Urvalskriterium: Tidstypisk, inskription

Karaktäristik: Stående, bred och låg gravsten i svart granit med ett förhöjt parti till vänster. Dekor med ett strålände kors och blommor. Inskription: "El.-montör Herman Gustafsson *1904 +1966 Hustrun Astrid *1915 +1981 N:a Skarbol".

Gravnummer: 11 07 4 Tillkomstår: 1940-tal

Urvalskriterium: Representativ för periodens familjegravar, inskription

Karaktäristik: Stående, bred och låg gravsten med tempelform med fristående, räfflade kolonner. Inskription: "Hemmansägaren Lars Hildor Olsson ... Hustrun Josefina Olsson ... Bollsbryn". Framför stenen finns stenplattor i marken.

Gravnummer: 11 07 48 Tillkomstår: 1940-tal

Urvalskriterium: Tidstypisk

Karaktäristik: Stående, bred och låg gravsten. På sidorna dekor med kors och blomrankor. Överst på stenen står "Familjegrav" och under det "A. Olsson Strand". Utvald att bevaras för att representera periodens familjegravvårdar.

Gravnummer: 11 07 77 Tillkomstår: 1938

Urvalskriterium: Inskription med samhällshistoriskt värde, tidstypisk

Karaktäristik: Stående, bred och låg gravvård med med fristående kolonner och rundat överparti. Dekor i form av ett ringkors överst och stiliserade liljor på kolonnerna. Inskription: "Svenskamerikanaren Johan Malm *8/7 1867 +29/8 1938".

Gravnummer: 11 07 104 Tillkomstår: 1941-42

Urvalskriterium: Socialhistoriskt värde

Karaktäristik: Liten, kvadratisk liggande marmorplatta, som delvis är övervuxen av gräs. Initialer inristade: "U.M."

Gravnummer: 11 07 108 Tillkomstår: 1943-44

Urvalskriterium: Socialhistoriskt värde

Karaktäristik: Liten, kvadratisk liggande marmorplatta, som delvis är övervuxen av gräs. Initialer inristade: "O.A."

Gravnummer: 11 07 71-126 Tillkomstår: 1938-1944

Urvalskriterium: Socialhistoriskt och miljöskapande värde

Karaktäristik: 9 små gravvårdar i det f d allmänna kvarteret. De ska bevaras för att visa på de sociala indelningar som fanns på kyrkogården. Skyddet omfattar de gravvårdar som är återlämnade eller återlämnas och som är tillkomna under den period då kvarteret fungerade som allmänning.

Gravplatser: 11 07 71, 76, 84, 97, 98, 109, 110, 116, 126